

**S'ha acabat
el bròquil!**

L'expressió *s'ha acabat el bròquil*, que normalment es diu de forma concloent, vol significar que d'una certa cosa, sigui objecte, diner o vida, ja no en queda més. *Ja no em queden més dies de vacances. S'ha acabat el bròquil!*

L'origen de l'expressió sembla que prové d'una antiga fonda barcelonina coneguda pel fet que sortia molt bé de preu fer-hi un bon tiberi. Els mossos de l'hostal cridaven allò que demanava cada client, amb una

cantarella molt especial: «Porta'm un plat de bròquil», deia un client. «Un plat de bròquil!», cantava el mosso. Si de la cuina contestaven que ja no en quedava, el mosso, tornant al menjador, impertorbable i amb l'idèntic to de sempre, repetia diverses vegades per alertar al mateix temps el marmitó que tenia cura d'arranjar els menús: «S'ha acabat el bròquil!»

Font: <https://rodamots.cat/escreix/per-que-sha-acabat-el-broquil>

? Consultes

Fonts: DEIEC, GEC, OPTIMOT, TERMCAT

Apantallament acústic

Acció de col·locar un element natural o artificial situat a la vora d'una via molt transitada per aïllar del soroll dels vehicles les edificacions veïnes, un espai natural, etc.

Agulla d'estendre, pinça

Instrument de fusta o de plàstic consistent en dos braços units per una molla metàl·lica que se separen per un extrem en fer-hi

pressió per l'altre, utilitzat per subjectar la roba que s'estén.

Desabonyegador | desabonyegadora

Persona que treu els bonyes d'una peça de metall abonyegada, especialment de la planxa d'un vehicle, amb un estri anomenat *desabonyegador*. En castellà, aquest ofici es diu *varillero* | *varillera*, i l'estri, *varilla*. *El desabonyegador em va reparar un bony a la porta del cotxe sense haver-la de repintar.*

Goma elàstica, goma de pollastre

Banda de cautxú amb els dos extrems units que serveix per subjectar diversos objectes junts.

Googlejar

Anar a Google.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **anar de marxa**. La resposta correcta era la **1. Sortir amb l'objectiu de divertir-se**. El guanyador ha estat Natxo Barranco, de Granollers, seguidor de L'Estenedor.

En aquest número preguntem què vol dir **floricol**?

1. Medicament per als floncos.
2. Coliflor.
3. Figura heràldica en forma de bròquil.
4. Ornament artificios.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat ✉. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Fes servir la teua llengua* feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals ✉

Quadern de viatge, quadern de viatge Midori®

La denominació més adequada per designar aquest tipus de quaderns és *quadern de viatge*. Si cal especificar la marca, convé recollir-la amb majúscula inicial i el símbol de marca registrada: *Midori®*. *Confecciona el teu quadern de viatge Midori®.*

Novetats del DIEC2

Gorro

Peça de vestir que s'ajusta al cap, sense ales ni copa ni visera, i el protegeix del fred o de l'aigua. *Gorro de llana. Gorro de natació.*

Cacau

Emprat popularment, desgavell, desordre complet. *Quin cacau!, no hi ha qui s'hi entengui amb tant de soroll.*

Datàfon

Aparell de transmissió de dades per via telefònica o per internet que permet fer pagaments amb targeta bancària.

Tireta

Tira estreta adhesiva proveïda a la part central d'un petit apòsit estèril, emprada per protegir petites ferides. *S'ha fet una rascada i s'hi ha posat una tireta.*

Maria Mallett, Borchaliu Soumak Mafrash, Domini public
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Borchaliu_Soumak_Mafrash.jpg

Punt soumak

La denominació proposada en català és *soumak*, que és la grafia més documentada tant per a la tècnica com per a les catifes que es confeccionen mitjançant aquesta tècnica. *Aprèn a teixir amb el punt soumak.*

Webs

- **Wordle toponímic.** Descobreix, de manera lúdica, noms i llocs de Catalunya. ICGC.
- **Mapes de comarques.** Col·lecció de mapes comarcals de Catalunya. ICGC.
- **Novetats al DIEC en línia.** Revisió de juny de 2024; 78 paraules noves i 138 modificacions. IEC.
- **Novetats en els textos normatius (2016-2023).** Compendi de la nova normativa publicada per l'IEC en els darrers vuit anys. IEC.

Fonda de sisos

Fonda modesta, de poca comoditat. Aquesta expressió es va originar durant la segona meitat del segle XIX. El nom ve de *sis rals*, que era el preu de passar-hi una nit. L'àpat valia uns dos rals.

Font: Rodamots. *Fonda de sisos* ➔

214

Consultes

Fons: DEIEC, GEC, OPTIMOT, PCCD, TERMCAT

Fonda

Establiment públic on se serveixen menjars i es dona allotjament.

Quin és el plural de *casa fonda*?

El plural de *casa fonda* és *cases fonda*. Aquesta mena de compostos s'escriuen separats i sense guionet.

Fer parada i fonda

Aturar-se a reposar i menjar alguna cosa.

Carretó d'equipatge

Carretó que serveix per transportar les maletes i els objectes que es porten en els viatges, que sol estar disponible en les estacions, els aeroports, etc.

Maleta

Caixa de cuir, de lona, de plàstic, etc., amb nansa i tanca, destinada a portar-hi roba i altres efectes quan es viatja.

Maleta carretó

Maleta proveïda de rodes i d'una nansa extensible per arrossegar-la.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **joc de mans**. La resposta correcta era la **3. Demostració d'il·lusióisme**. La guanyadora ha estat Alexandra Peso, de Mollet del Vallès, seguidora de *L'Estenedor*.

En aquest número preguntem què vol dir **anar de marxa**?

1. Sortir amb l'objectiu de divertir-se.
2. Fer una cursa de marxa atlètica.
3. Fer una acció sense perdre temps i amb un ritme molt intens.
4. Desdir-se d'una cosa.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpnl.cat. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Fes servir la teva llengua* feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals

Fraseologia

Fer les maletes

Empaquetar la roba o altres objectes en previsió d'un trasllat. *Marxem de vacances d'aquí a una hora i encara haig de fer les maletes* || Preparar-se per anar-se'n. *Hem de fer les maletes perquè venen els pintors a pintar el dormitori*.

Segons el context, podem usar altres expressions equivalents, com ara: *tenir un peu a l'estrep*, *estar a punt de marxa*, *estar amb un peu enlaire*, *arranjar el sarró*, *preparar l'alforja* o *tindre la roba en lo Grau*.

Webs

- **La sequera: termes clau.** Infografia interactiva. TERMCAT.
- **Lèxic de transport turístic.** Diccionari amb més de dos-cents termes específics d'aquest àmbit en onze llengües diferents. TERMCAT.
- **Gencat. Canal Salut. Viatges.** Informació, recursos i recomanacions per gaudir els viatges amb bona salut. Generalitat de Catalunya.

Ajuntament de
Mollet del Vallès

Abigail Zamora, L'Arlequí, a la Casa del Pintor Abelló, CC BY-SA
https://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:%22Arlequi%C3%AD%22_de_Joan_Abell%C3%B3.jpg

Arlequí

Personatge còmic procedent de la farsa italiana o comèdia de l'art que compareix en escena amb un vestit fet de peces triangulars de tots colors.

L'*Arlequí*, és una figura en bronze del conegut personatge de la farsa, provocador de rialles, alegre i viu, regal de Joan Abelló a la ciutat de Mollet del Vallès.

Per a Abelló, l'arlequí era un personatge especial, relacionat amb la vida bohèmia, el circ i l'alegria. L'*Arlequí* d'Abelló ha esdevingut un símbol representatiu de la ciutat.

La figura representa un arlequí fent equilibris damunt d'una esfera i està inspirada en la pintura *Arlequí* (1955), de l'artista molletà.

Abelló la va reproduir primer en fang, després en guix i, a partir del motlle, Fernando Bernad Cassorán, la va modelar en bronze a la cera perduda.

A Mollet, podeu veure la figura en bronze a la plaça Joan Abelló; i la pintura, la maqueta de guix a mida real i una altra de més petita al Museu Abelló. ➔

Fonts: <https://www.molletvalles.cat/ca/la-ciutat/escultures-i-monuments/arlequi> ➔
<https://www.molletvalles.cat/ca/turisme/que-fer/descobreix-la-ciutat/escultures-i-art-al-carrer/larlequi> ➔

? Especial teatre de carrer

Fonts: DEIEC, GEC, OPTIMOT, TERMCAT

Acrobàcia

Exercici d'habilitat física que presenta dificultats excepcionals. Habitualment té una fase aèria i que sovint implica un risc físic per a qui l'executa. Alguns tipus d'acrobàcies es poden executar endavant o enrere, en funció de si es fan en direcció a la part anterior o a la part posterior del cos de l'acròbata. L'artista circense que fa acrobàcies és l'*acròbata*.

Cartomàgia

Branca de l'il·lusionisme que es basa en l'ús de cartes per als jocs de mans.

Circ

Local, fix o ambulant, amb una o diverses pistes i amb graderies per als espectadors, on es representen espectacles circenses.

Circ de carrer

Circ que es representa en un espai públic.

Il·lusionisme

Art de produir en l'espectador la il·lusió d'assistir a fenòmens extraordinaris i increïbles.

Il·lusionista, mag | maga, màgic | màgica

Artista del món de l'espectacle que practica l'art de l'il·lusionisme.

Equilibrista

Acròbata especialitzat a fer exercicis d'equilibri amb el cos o amb objectes diversos.

Festival d'espectacles de carrer

Festival en què els espectacles es representen al carrer de manera gratuïta.

És la denominació proposada en català de *buskers festival*.

Màgia de prop

Modalitat de màgia que es fa a poca distància del públic, que sol consistir en la manipulació de cartes i altres objectes.

Malabar, malabarisme, joc malabar, jocs malabars

Exercici d'habilitat i destresa en què es van llançant enlaire i tomant, de manera que no caiguin a terra, diferents boles o altres objectes. || Figuradament, acció destra, hàbil. *Amb el sou que ens paguen s'han de fer malabarismes per a arribar a final de mes.*

Pallasso | pallassa

Artista del món de l'espectacle que, generalment vestit i maquillat de manera grotesca, fa pantomimes i números còmics i conta històries gracioses per tal de divertir el públic.

Teatre de carrer

Representació teatral que es fa en escenaris urbans, principalment places i carrers, sense que els espectadors hagin hagut de pagar.

Xanca

Cadascun dels dos pals proveïts a una certa altura d'un banyó per als peus que, disposats verticalment, un artista circense utilitza com a extensió de les cames per desplaçar-se a una certa altura de terra, i que sovint cobreix amb uns pantalons molt llargs. Les xanques s'utilitzen especialment en números d'equilibriste i malabarisme.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **exvot**. La resposta correcta era la **1**. *Objecte que s'ofereix en do a una divinitat, a la Mare de Déu o a un sant en compliment d'un vot, que es penja a les parets i al sostre d'un temple.* La guanyadora ha estat Noelia Cabello, de Mollet del Vallès i seguidora de L'Estenedor.

En aquest número preguntem què vol dir **joc de mans**?

1. Braços d'una butaca.
2. Donar-se les mans amorosament.
3. Demostració d'il·lusionisme.
4. Conjunt de guants i manyoples.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat 📧. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Fes servir la teva llengua* feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals 📄

Majúscules i minúscules en festivals

Pel que fa als festivals, s'escriuen amb majúscula les inicials de tots els substantius, adjectius, verbs i adverbis que componen la denominació. Per exemple: *Festival Artístic Internacional L'Arlequí*. Si la paraula genèrica no forma part del nom propi, s'escriu amb minúscula. Per exemple: *festival Primavera Sound*.

Fraseologia

Per art de màgia

Inexplicablement; sense esforç. *El pastís ha desaparegut per art de màgia; ningú no ha vist qui se'l menjava. En Joan va aprovar l'examen per art de màgia.*

Webs

- **Diccionari del circ.** Més de cinc-cents termes sobre el tema. [TERMCAT](#).
- **Vocabulari de les arts escèniques.** Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- Glossaris en català sobre cultura popular (diables, gegants, titelles, etc.).

Ajuntament de
Mollet del Vallès

CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

Votar

Donar el propi vot. Emetre un vot en una elecció o en una consulta. Anar a votar. *És tan jove que encara no ha votat mai.* || Aprovar per votació. Sotmetre alguna cosa a votació. *Hem de votar el projecte i si volem fer vaga o no.* || Fer el vot (d'una cosa) a Déu, a la Mare de Déu, a un sant o santa. Fer una prometença. *Va votar obediència a Déu.*

Votar el partit XL, votar pel partit XL o votar a favor del partit XL

El verb *votar* és transitiu, però les frases construïdes amb aquest verb poden presentar una certa ambigüïtat, segons el sentit en què s'empri: 'posar a votació (alguna cosa)' (*Ara votarem el projecte de llei*) i 'emetre el vot favorable a' (*Voteu el partit Ànims*). Aquestes frases sempre exigeixen que s'expliciti la cosa votada.

Si necessitem aclarir el sentit en què fem servir el verb *votar*, podem fer servir els nexes *a favor de* o *per* (*Votar a favor del partit XL,*

Votar a favor de la pau, Votar per la pau, i també Votar favorablement la llei), o bé que *sí* o *que no*. Si el resultat de la votació és o ha de ser negatiu, aleshores fem servir la locució *en contra de* (*Votar en contra de la proposta*). En comptes de *Votar negativament la llei*, és preferible usar *Votar en contra de la llei* o *Rebutjar la llei*.

El verb *votar* també s'usa en el sentit d' 'emetre el vot' (*Totes les diputades han votat*) i d' 'anar a votar' (*Votareu demà?*), casos en què no s'ha d'especificar res.

Font: Manual d'estil, cap. xx, § 2.1.11. ➤

? Consultes

Fonts: DCVB, DIEC2, OPTIMOT, TERMCAT

Dret a vot o dret de vot?

Les dues solucions són correctes. També podem utilitzar *dret de sufragi actiu* com a sinònim. Dret de les persones a prendre part en processos públics de presa de decisions, especialment eleccions, i a manifestar-hi la seva voluntat mitjançant un vot.

Papereta de vot

Papereta que un votant diposita dins d'una urna en l'exercici del dret de vot.

Tenir veu i vot

Tenir dret en una assemblea de parlar i prendre part en les deliberacions. *Volen representació amb veu i vot.*

No tenir veu ni vot

No tenir cap paper en alguna cosa, haver de callar. *No val la pena d'anar-hi; al cap i la fi no hi tenim ni veu ni vot.*

Vot de viva veu

Vot que s'emet oralment en la votació d'una iniciativa parlamentària en les sessions d'un òrgan parlamentari. Un vot de viva veu es manifesta dient *sí*, *no* o *abstenció*.

Jornada de reflexió

Període de temps previ al dia de la votació en què està prohibit per llei demanar el vot per una determinada candidatura o fer qualsevol acte o manifestació que pugui influir en el sentit del vot.

Pactòmetre

Eina que permet calcular i valorar les possibilitats de pactes entre els diferents partits polítics.

IRPF

Sigla d'impost sobre la renda de les persones físiques.

Render, rendera

Persona que paga una renda.

Rendista

Persona que percep una renda. | Persona que viu principalment de les seves rendes.

Arrendar

Donar (alguna cosa tinguda en propietat, especialment finques i serveis públics) a una altra persona perquè n'usi o se'n beneficiï per un temps determinat mitjançant el pagament d'una renda convinguda. | Rebre d'algú (alguna cosa, especialment finques i serveis públics) per usar-ne i beneficiar-se'n per un temps determinat mitjançant el pagament d'una renda convinguda. | **Arrendar les herbes.** Contractar les herbes d'una propietat perquè els ramats hi pasturin.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **camí de roses**. La resposta correcta era la **2**. *Camí o vida plaent, sense problemes*. El guanyador ha estat Joan Baptista Carbón, de Montgat i seguidor de L'Estenedor.

En aquest número preguntem què vol dir **exvot**?

1. Objecte que s'ofereix en do a una divinitat, a la Mare de Déu o a un sant en compliment d'un vot, que es penja a les parets i al sostre d'un temple.
2. Vot d'un elector resident a l'estranger.
3. Vot electoral d'uns comicis passats.
4. Lloc d'un parlament on s'asseu un parlamentari.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpnl.cat. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Fes servir la teva llengua* feta al Taller Alborada.

[Nota sobre el tractament de dades personals](#)

Fraseologia

Viure de renda

Viure del capital, sense haver de treballar. Viure del rendiment de propietats. No haver de treballar per guanyar-se la vida. També és diu quan no cal fer gaires esforços per una cosa perquè es va sobrer de coneixements, diners, etc.

Portar-la / tenir-la votada a algú

Tenir el ferm propòsit de revenjar-se'n, fer-li pagar una falta, etc. *No em parlis de l'Antoni, que me la porta votada. La hi tinc votada perquè ja m'ha fet un parell de males jugades.*

Webs

➤ **Terminologia electoral bàsica.** Termes relacionats amb el procés i els sistemes electorals. TERMCAT.

➤ **Diccionari de la renda.** Termes bàsics per fer la declaració de la renda i del patrimoni. TERMCAT.

Ajuntament de
Mollet del Vallès

Drac o dragó?

Tant *drac* com *dragó* (tots dos, noms masculins) són formes adequades, encara que cobreixen significats no coincidents.

Un **drac**, o també un **dragó**, és un animal fabulós, semblant a un llangardaix molt gros, sovint amb ales i amb un alè pudent o de foc, i també és la representació artística d'aquest animal.

Un **dragó** és un rèptil de la família dels geconids, corresponent a diverses espècies de mida petita, o un rèptil d'altres famílies de mida mitjana o gran, sovint amb crestes o elements cutanis similars. El dragó més conegut en el nostre territori és, sens dubte, el *dragó comú*, *dragó negre* o sim-

plement *dragó* (*Tarentola mauritanica*), de mida similar a una sargantana, color grisós, protuberàncies a la pell i capacitat d'adherir-se a les parets, que és un habitual de nit a l'exterior de les cases, sempre a prop d'un llum. Pel que fa als dragons més grans, propis d'altres països, hi destaca el *dragó de Komodo*.

A més d'aquests sentits, *dragó* també denomina diverses espècies de peixos i plantes i és, igualment, un sinònim de *drac*.

Font: Diccionari de criteris terminològics. TERMCAT

211

Consultes

Fons: DCVB, DIEC2, DSFF, GEC, PCCD, OPTIMOT, TERMCAT

Ús de l'article davant de noms de festivitats: *el Sant Jordi* o *Sant Jordi*?

Els noms de festivitats com ara *Sant Jordi*, quan indiquen una localització temporal (amb el significat de 'al voltant de', 'dins un període de temps'), no duen article i generalment van introduïts per la preposició *per*. Per exemple: *No sé què voleu fer, per Sant*

Jordi. Quan aquestes denominacions no es fan servir estrictament com a expressions temporals, preferentment s'introdueixen també sense article. Per exemple: *Aquest any celebrarem Sant Jordi amb un bon dinar* (millor que *Aquest any celebrarem el Sant Jordi amb un bon dinar*).

Majúscules i minúscules: **sant Jordi o Sant Jordi?**

Les formes de tractament o de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis s'escriuen amb minúscula inicial. Per exemple: *A la rajola apareix un sant Jordi matant el drac*. Si designen una festivitat o un lloc, aleshores s'escriuen amb majúscula: *la diada de Sant Jordi; el carrer de Sant Jordi*.

Apuntador de lectura

Vareta més aviat petita emprada com a busca per anar seguint les paraules d'un text mentre es llegeix.

Fraseologia

Conservar-se com una rosa /com una rosa en remull

Conservar-se molt bé una persona, encara que tingui molta edat. *Caram, et conserves com una rosa, tu. Sembla que siguis més jove!*

Estar fresc com una rosa

Comparança que s'aplica a una cosa molt fresca, a una persona molt sana, eixerida, plena de bon humor.

Fresc com una rosa

Que no s'immuta fàcilment. *Ell sí que rai, fresc com una rosa; no s'immuta pas per res.*

No haver-hi rosa sense espines

No haver-hi plaer que no porti aparellada alguna pena. *Ja està de pega! Ara que ha trobat feina, es queda sense cotxe i no pot anar a treballar. És ben bé que no hi ha rosa sense espines!*

Pintar (alguna cosa) de color de rosa (a algú)

Veure-ho en sentit positiu. *M'ho va pintar tot de color de rosa, vaig firmar i després, ja va ser tot d'un altre color!*

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **cotxe escombra**. La resposta correcta era la **4**. *Vehicle que recull els corredors que abandonen una cursa*. La guanyadora ha estat Rosalia Arenyes Rossinyol, de Mollet del Vallès i seguidora de L'Estenedor.

En aquest número preguntem què vol dir **camí de roses**?

1. *Estora floral, com les del Corpus.*
2. *Camí o vida plaent, sense problemes.*
3. *Tipus de perfum molt fresc i olorós.*
4. *Camí espinós, dificultós o ple de punxes.*

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpnl.cat 📧. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Fes servir la teva llengua* feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals 📄

Estar sobre un llit de roses

Estar en una situació molt plaent, deliciosa.

Tenir una rosa a cada galta

Enrojolar-se, ja sigui per vergonya o per nervis.

Veure (alguna cosa) de color de rosa

Jutjar amb optimisme; ser massa optimista, veure-ho tot molt bell o molt fàcil. *Sempre veu les coses de color de rosa, mai no s'adona de les dificultats.*

Webs

- 🔗 **L'IEC obert**. Projecte que vol posar a l'abast del públic tot el coneixement que l'Institut d'Estudis Catalans ha elaborat des de la seva fundació. IEC.
- 🔗 **DECat**. Versió digital del *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, de Joan Coromines. IEC.
- 🔗 **La rosa, tot el coneixement que amaga un nom**. Infografia. TERMCAT.
- 🔗 **Dubtes lingüístics relacionats amb la declaració de renda**. Apunt terminològic. El blog del TERMCAT.

Ajuntament de
Mollet del Vallès

Davantall

Peça de planxa, fusta, plàstic, etc., que ocupa la part davantera de l'habitacle d'un vehicle, en la qual hi ha el quadre de comandament, la guantera, els difusors d'aire, etc.

? Especial automòbil

Fons: DCVB, DIEC2, DSFF, GEC, PCCD, OPTIMOT, TERMCAT

Auto, automòbil, cotxe

Vehicle autopropulsat de quatre rodes, amb dues rodes anteriors directrius i dues rodes posteriors únicament amb moviment de rotació, destinat al transport d'un màxim de nou persones.

Eixugaparabrises

Sistema mecànic d'un rentaparabrises que recorre fregant la superfície exterior del parabrisa per apartar-ne l'aigua. L'eixugaparabrises està format pel braç de l'eixugaparabrises i l'escombreta de l'eixugaparabrises.

Enganxall

Peça col·locada al darrere d'un automòbil que permet d'acoblar-hi un remolc.

lHenseke, Citroen BX 19 GTi, Bj, 1990. CC BY-SA 4.0
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bx_19_gti_rear.jpg

Parabrisa

Làmina de vidre o de matèria transparent situada a la part davantera d'un vehicle per protegir els passatgers de la pluja, del vent, etc.

Pneumàtic o neumàtic?

Per designar el revestiment perifèric de les rodes d'un vehicle, generalment de cautxú, que conté aire a pressió, es poden usar les formes *pneumàtic* i *neumàtic*.

Punt mort

Posició d'un dispositiu d'accionament d'un canvi de marxes en què no hi ha cap transmissió de moviment.

Rentaparabrises

Dispositiu de neteja del parabrisa d'un vehicle per mitjà de l'acció combinada de raigs d'aigua a pressió i de l'eixugaparabrises que el recorre fregant la superfície. Alguns automòbils tenen un sistema similar per al vidre posterior, el *rentavidres* posterior.

Xassís

Conjunt estructural d'un vehicle format pel bastidor, el motor, els òrgans de transmissió, la suspensió, la direcció, els frens i les rodes.

Adherència

Arrapament produït pels pneumàtics d'un automòbil o pel fregament de les llandes de les rodes d'un vehicle, sobre la superfície en què es mou. Evitem l'anglicisme *grip.

Capalçada, peralt

Desnivell entre una banda i l'altra d'una calçada en un revolt, que evita que els vehicles siguin impel·lits per efecte de la força centrífuga cap a l'exterior del revolt.

Fita quilomètrica

Senyal de localització col·locat a la vora d'una via interurbana que indica la distància en quilòmetres entre el punt on és situat i el punt inicial de l'amidament.

Fraseologia

Anar amb el cotxe d'en Taló

Anar a peu.

Fer llums, fer ràfegues

Accionar intermitentment, el conductor d'un vehicle, els llums de carretera, per advertir altres conductors o vianants de la seva presència.

Anar al cel amb cotxe

Voler-ho tot massa fàcil; panxacontent. *S'ha aviciat a anar al cel amb cotxe, i defuig qualsevol contrarietat.*

Ser una carraca

Ser un vehicle vell i atrotinat. *Aquest auto és una carraca.*

Fer marxa enrere

Recular, revenir sobre una determinació. || Rectificar, desdir-se. || No mantenir, algú, les seves pretensions o intencions, bé renunciant-hi, bé rectificant-les, moderant-les. *Estava disposat a comprar aquell solar, però ha fet marxa enrere.*

Posar pals/bastons a les rodes

Entorpir una acció; destorbar, obstaculitzar. *A més a més de no donar-li suport, li posa pals a les rodes perquè no pugui dur a terme el projecte.*

Anar sobre rodes. Venir rodat

Produir-se fàcilment, favorablement, rutllar. *Des que ha arribat el nou director tot va sobre rodes.*

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **anar fluix d'armilla**. La resposta correcta era la **3**. *No tenir gaires diners*. La guanyadora ha estat Núria Valentí, de les Franqueses del Vallès, i seguidora de L'Estenedor.

En aquest número preguntem què vol dir **cotxe escombria**?

1. *Vehicle que neteja els carrers.*
2. *Mena d'escarabat piloter.*
3. *Mecanisme de neteja automàtic d'una porta o finestra corredissa.*
4. *Vehicle que recull els corredors que abandonen una cursa.*

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat 📧. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Fes servir la teva llengua* feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals 📄

L'N-II o la N-II?

L'apostrofació davant de sigles i acrònims varia d'acord amb la manera com es pronuncien aquestes abreviacions: com si fossin mots (pronunciació sil·làbica: IVA, INCAVI) o lletra per lletra (pronunciació lletrejada: UGT, NBA). Si la sigla es llegeix lletra per lletra i comença amb un so consonàntic (per exemple, DNI, de-ena-i), no es fa l'apostrofació: el DNI, la BBC, de DDT. Però si el nom de la primera consonant comença amb vocal (per exemple, FMI, efa-ema-i), sí que s'apostrofien, tant els articles el i la com la preposició de: l'FMI, l'N-II, d'FM.

Webs

Diccionaris de transports del TERMCAT:

- 📖 *Diccionari de mobilitat sostenible.*
- 📖 *Diccionari de seguretat viària.*
- 📖 *Diccionari de trànsit.*
- 📖 *Lèxic de transport turístic.*

NOVETAT!

- 📖 Tots els articles d'Enciclopèdia.cat, ara en obert per a tothom.

Ajuntament de
Mollet del Vallès

CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

209

Haver-hi gat amagat

Haver-hi un motiu, un maneig, etc., ocult. *Com que només responia amb evasives, tots vam pensar que hi havia gat amagat. Em sembla que no juga prou net; hi ha gat amagat.* Una expressió equivalent és *haver-hi gat en sac*.

Font: Rodamots

Sabeu d'on ve aquesta expressió?

Antigament s'havien fet bosses amb pell de gat per guardar-hi monedes o coses de valor. Popularment en deien *gats*, que els lladres coneixien bé i sempre miraven de trobar.

Font: M. José Valiente. *Les sabeu o les dieu? Qui dita passa any empeny*. Nexum Edicions.

Bitlletera o cartera

Bossa petita, de butxaca, en forma de llibre amb diversos departaments per dur-hi bitllets de banc i, sovint, targetes de crèdit i altres documents. *Li van regalar una bitlletera de pell. Portava la bitlletera a l'infern de l'americana.*

Escarsella

Bossa utilitzada com a moneder, que es porta penjada a la part frontal d'un cinturó.

Portamonedes

Bossa petita amb tancament per guardar-hi monedes. | Bossa o cartereta per portar-hi diners. Moneder.

? Estenem consultes

Fonts: DIEC2, GEC, OPTIMOT, TERMCAT

Cobreestovalles, cobretovalles

Tovalles més primes i petites que es posen a sobre d'unes altres de més gruixudes que tapen tota la taula.

Espatarrant o espaterrant?

El verb *espatar* significa 'meravellar, espantar, granment amb alguna cosa extraordinària, amenaçadora'. Deriva d'aquest verb l'adjectiu *espaterrant*, amb el significat 'que espatera'. Per exemple: *Cantava que espatterava! Al final es va comprar una casa espaterrant!* Malgrat que en alguns diccionaris d'ús també es documenta la variant *espatar* (i *espatarant*), la forma normativa és *espatar* (i *espatterant*).

Fluit o fluït?

La forma *fluït* és el participi del verb *fluir*, i porta dièresi perquè el participi dels verbs que acaben en la terminació *-ir* precedida d'una vocal sempre en porten. Per exemple: *La lava ha fluït del volcà amb molta lentitud. La conversa havia fluït animadament.* En canvi, la forma *fluid* pot funcionar com a adjectiu o com a substantiu i no porta dièresi perquè les vocals del grup *ui* formen diftong. Així, s'han de pronunciar amb un sol cop de veu (l'accent recau sobre la *u*). Per exemple: *La tinta és una substància fluida. Té un anglès molt fluid. Aquest semestre estudiarem els fluids gasosos.*

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **anar de bòlit**. La resposta correcta era la **2. Actuar precipitadament pel fet d'estar desbordat**. La guanyadora ha estat Antònia Linero, de Mollet del Vallès, seguidora de L'Estenedor.

En aquest número preguntem què vol dir **anar fluix d'armilla**?

1. Haver-se aprimat molt.
2. Tenir diarrea.
3. No tenir gaires diners.
4. Badar, distreure's, encantar-se.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat 📧. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Fes servir la teva llengua feta al Taller Alborada*.

Nota sobre el tractament de dades personals 📄

FOMO, síndrome FOMO

Estat d'ansietat o preocupació provocat per la por d'estar-se perdent determinats esdeveniments, comentaris o converses, especialment a les xarxes socials. La denominació *FOMO* correspon a la sigla anglesa de *fear of missing out* ('por de perdre's alguna cosa').

Pagar a còmodes terminis o pagar en còmodes terminis?

Un dels significats del mot *termini* és 'suma que s'ha de pagar en escaure's un període de temps fixat'. Per exemple: *Aquest mes pagarem l'últim termini de la rentadora.* De vegades aquest mot forma part de la locució *a terminis*, que significa 'mitjançant pagaments successius que es fixen en el moment d'efectuar una operació de compravenda'. Per exemple: *Van decidir pagar la nevera a terminis.* Ara bé, quan hi ha algun adjectiu o numeral que complementa el mot *termini*, aleshores s'usa la preposició *en*. Per exemple: *Han decidit pagar-ho en trenta terminis. No patiu: podeu pagar el cotxe en còmodes terminis.*

Reemprendre o reprendre?

El verb que designa l'acció de 'continuar alguna cosa que havia estat interrompuda' és *reprendre* i no **reemprendre*. Per exemple: *L'orador, després d'un descans d'un quart, va reprendre el seu discurs. Ara no faig res, però aviat reprendré les meves tasques.*

Sí o sí o tant sí com no?

Per expressar el sentit de costí el que costí, sense possibilitat d'opció, en català se solen fer servir, segons el context, les expressions *tant sí com no* o bé *peti qui peti*, entre d'altres. Per exemple: *Hem d'aconseguir una altra invitació al concert, tant sí com no. Peti qui peti, aquesta setmana he d'acabar el projecte final de màster.* Malgrat que darrerament també se sent, sobretot en registres col·loquials, l'expressió *sí o sí* amb aquest mateix significat, és preferible optar per altres expressions.

Webs

- 🔗 **Trobeu el gat amagat.** Tres reptes visuals. Viral, RAC1: 🔗 1r | 🔗 2n | 🔗 3r
- 🔗 **Novetat: Diccionari de sociologia i ciències socials.** TERMCAT.
- 🔗 **La sequera: termes clau.** Infografia interactiva. TERMCAT.

Ajuntament de
Mollet del Vallès

CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

**Apa, brillo,
que comencem l'any!**

Gaby Lopez. Dones-corredors-competicio-fitness. Llicència Pexels
https://www.pexels.com/ca-es/foto/dones-corredors-competicio-fitness-13536517/

208

Brillo!

Exclamació per demanar que algú s'afanyi, per indicar rapidesa en l'acció; **briu**.

Regressiu de *brillós*, ultracorrecció de *briós* per influència de *brillar*, de l'italià *brillare*, 'vibrar, esplendir', d'origen expressiu.

El mot *brillo* no apareix al DIEC, però sí en altres diccionaris, com ara el GDLC 🐸.

Exemples: *Apa, nois, brillo, que fem tard i no podem començar l'any arribant a misses dites! Què esperes per acabar la feina? Brillo, que*

la tens endarrerida de l'any passat! Apa, afanyeu-vos! Un xic més de brillo, que la cursa comença de seguida!

Briu

Energia, força de coratge

Fer via, passar via

Fer una cosa de pressa. *Cal fer via per arribar al refugi abans del vespre. Fes via a llegir aquest llibre.*

? Estenem consultes

Fons: 📖 DIEC2, 📖 GEC, 📖 OPTIMOT, 📖 TERMCAT

Alto el foc o *alto al foc?

La interjecció *alto!* es fa servir per fer que algú es deturi en una marxa, correguda, etc., que interrompi un discurs, una tasca qualsevol, l'execució d'alguna cosa. Per exemple: *Us ho torno a repetir: alto!*

El mot *alto* també és un substantiu que designa l'arrest o parada que fan els soldats, vianants, etc., per tal de descansar. Per exemple: *Els soldats van fer un alto per recuperar forces.*

El mot *alto* també apareix en l'expressió *alto el foc* (i no **alto al foc*), que fa referència a la suspensió temporal de les hostilitats entre bàndols bel·ligerants. Per exemple: *Han començat les negociacions per arribar a un alto el foc.*

Cal tenir en compte que la forma plural d'aquesta expressió és *altos el foc* (i no **alto els focs*). Per exemple: *S'havien acordat dos altos el foc.*

Folre de borrec, folre de borreguet

Teixit habitualment de color blanc que imita la pell de borrec o de be i que s'utilitza com a folre de peces de roba d'abric o de sabates.

Pakistanès o *paquistanès?

L'adjectiu que significa 'relatiu o pertanyent al Pakistan o als seus habitants' és *pakistanès* | *pakistanesa*. La forma **paquistanès* | **paquistanesa* no és adequada en català.

Danny Satiawan. Satisfy night body painting. CC BY-SA
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Satisfy_night_body_painting.jpg

Pintura corporal

Activitat artística que consisteix a pintar directament el cos d'un model masculí o femení, explotant-ne els volums i els espais que ofereix. Evitem l'anglicisme *bodypaint*.

Xauarma, dóner kebab

Carn marinada, generalment de be, que es cou en un ast vertical que es fa girar, i que se serveix tallada a tires, sovint com a farciment d'entrepà, típica del Pròxim Orient. Per extensió, *xauarma* designa també l'entrepà que es fa amb aquest tipus de carn, generalment amb pa de pita.

Zona de baixes emissions

Escrivim *zona de baixes emissions* o la sigla ZBE. Zona urbana en què s'estableixen restriccions de trànsit sobre determinats vehicles considerats contaminants o molt contaminants durant unes franges horàries concretes o bé permanentment, amb l'objectiu de reduir la contaminació atmosfèrica.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **estar, algú, com un torronet**. La resposta correcta era la **3. Estar ben escalfat**. El guanyador ha estat David Escribano, de Mollet del Vallès, que espera que aquest premi ens porti aigua per mil anys.

En aquest número preguntem què vol dir **anar de bòlit**?

1. Participar en una cursa de cotxes.
2. Actuar precipitadament pel fet d'estar desbordat.
3. Disfressar-se d'estrella fugaç.
4. Presumir amb ostentació.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat ✉. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi un nou model de samarreta feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals ✉

Curiositat

Créixer com una bola de neu

La locució *créixer com una bola de neu* significa 'augmentar progressivament'. Aquest sentit figurat és, clarament, una analogia de les allaus, en què una massa de neu es desprèn i es precipita muntanya avall amb violència. A mesura que aquesta massa rodola, no només guanya velocitat, sinó també volum. Així doncs, una *bola de neu* designa una situació o un assumpte de què no és fàcil desprendre's o sortir airós, i que generalment provoca conseqüències negatives.

Webs

- ✉ **Neologisme de l'any 2023:** *viralitzar i tiet* | *tiet*, paraules guanyadores. IEC.
- ✉ **Llengut.** Joc basat en preguntes per aprendre sobre el català i la resta de llengües del món. Andreu Monfà i Patrícia Ortín
- ✉ **Què sé jo?** El joc dels Països Catalans. Aquesta quinzena, qüestionari sobre frases fetes, de Jordi Badia. Vilaweb

Ajuntament de
Mollet del Vallès

